

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 6 czerwca 2017 r.

Pozycja 88

POSTANOWIENIE z dnia 3 listopada 2016 r. Sygn. akt Ts 201/16

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Piotr Pszczółkowski,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej Sp. z o.o. w sprawie zgodności:

art. 823 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 101, ze zm.) z art. 45 ust. 1 i art. 176 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 21 września 2016 r. (data nadania) Sp. z o.o. (dalej: skarżąca) wystąpiła o stwierdzenie, że art. 823 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U.2014.101, ze zm.; dalej: kpc) jest niezgodny z art. 45 ust. 1 i art. 176 ust. 1 Konstytucji.

Skarga konstytucyjna została wniesiona w związku z następującą sprawą. 8 lipca 2011 r. skarżąca wystąpiła do Sądu Rejonowego w M. (dalej: Sąd Rejonowy w M.) z wnioskiem o wyjawienie majątku dłużnika. Z uwagi na to, że dłużnik nie odbierał kierowanych do niego pism procesowych, Sąd Rejonowy w M. zobowiązał skarżącą do podania – w terminie 14 dni, pod rygorem rozpoczęcia biegu terminu wskazanego w art. 823 kpc – jego aktualnego adresu. Skarżąca wystąpiła więc do Sądu Rejonowego w M. z wnioskiem, by zobowiązał on Sąd Rejonowy w T. (dalej: Sąd Rejonowy w T.) do podania adresu dłużnika znajdującego się w aktach sprawy. Sąd Rejonowy w T., w odpowiedzi na zarządzenie Sądu Rejonowego w M., wyjaśnił, że dłużnik mieszka i pracuje w Niemczech. W tym stanie rzeczy, w zarządzeniu z grudnia 2011 r. Sąd Rejonowy w M. poinformował skarżącą, że 13 listopada 2011 r. rozpoczął się bieg terminu wskazanego w art. 823 kpc., zaś pismem z listopada 2012 r. zawiadomił skarżącą o umorzeniu postępowania w sprawie wyjawienia majątku dłużnika. Jako że w ocenie skarżącej postępowanie w tej sprawie nie zostało zakończone (skarżąca twierdzi, że sąd powinien najpierw postępowanie zawiesić, a dopiero potem umorzyć postanowieniem), 29 sierpnia 2014 r. wystąpiła ona do Sądu Okręgowego w K. (dalej: Sąd Okręgowy w K.) ze skargą na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki. Postanowieniem

z grudnia 2014 r., Sąd Okręgowy w K. oddalił skargę, stwierdziwszy, że postępowanie w sprawie zostało umorzone *ex lege* na podstawie art. 823 kpc. Rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego w K., wskazane przez skarżącą jako orzeczenie ostateczne w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji, wraz z uzasadnieniem, zostało jej doręczone 30 stycznia 2015 r. Do skargi konstytucyjnej skarżąca dołączyła tylko sentencję tego postanowienia.

W dniu 6 marca 2015 r. (data wpływu) skarżąca wystąpiła do Sądu Rejonowego w T. z wnioskiem o ustanowienie pełnomocnika z urzędu do sporządzenia skargi konstytucyjnej w związku z orzeczeniem Sądu Okręgowego w K. z grudnia 2014 r. Postanowieniem z lipca 2016 r. Sąd Rejonowy w T. ustanowił dla skarżącej radcę prawnego, a zarządzeniem z lipca 2016 r. Okręgowa Izba Radców Prawnych w K. wyznaczyła pełnomocnika (pismo to zostało doręczone pełnomocnikowi 29 lipca 2016 r.).

Zdaniem skarżącej sposób rozumienia oraz zastosowanie w jej sprawie przez Sąd Okręgowy w Katowicach zakwestionowanego w skardze art. 823 kpc naruszyło prawo do sądu i rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki oraz rozpoznania sprawy w co najmniej dwuinstancyjnym postępowaniu (art. 45 ust. 1 i art. 176 ust. 1 Konstytucji). Jak bowiem zarzuciła „brak wydania postanowienia uniemożliwi[ł] [jej] zaskarżenie decyzji Sądu o zawieszeniu postępowania, a następnie jego umorzeniu”.

Zakwestionowany w skardze przepis został uchylony przez art. 2 pkt 87 ustawy z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.1311; ze zm.). Ustawa ta weszła w życie 8 września 2016 r. W związku z tym, skarżąca wniosła o wydanie orzeczenia o zakwestionowanym akcie normatywnym, gdyż „jest to konieczne dla ochrony [jej] konstytucyjnych wolności i praw”.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 37 ust. 1 w związku z art. 50 ustawy z dnia 22 lipca 2016 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz.U.1157; dalej: ustawa o TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym, podczas którego Trybunał bada, czy odpowiada ona określonym przez prawo wymaganiom, a także czy nie zachodzą przesłanki, o których mowa w art. 40 ust. 1 ustawy o TK.

Skarga konstytucyjna, statutowana w art. 79 ust. 1 Konstytucji, to środek ochrony konstytucyjnych wolności lub praw służący usuwaniu z systemu prawnego przepisów ustaw lub innych aktów normatywnych, które stanowią podstawę ostatecznego orzeczenia sądu lub organu administracji publicznej naruszającego wolności lub prawa albo obowiązki skarżącego określone w Konstytucji. Jednym z warunków merytorycznego rozpoznania skargi jest uczynienie jej przedmiotem przepisów, które były podstawą indywidualnego rozstrzygnięcia wydanego w sprawie skarżącego, oraz przedstawienie orzeczenia, w którym sąd lub inny organ administracji publicznej orzekły w sposób ostateczny o wolnościach i prawach, których naruszenie skarżący zarzuca w skardze. Wymogi te są konsekwencją zasady subsydiarności skargi konstytucyjnej, zgodnie z którą skarga może być wniesiona do Trybunału Konstytucyjnego dopiero po wykorzystaniu przez skarżącego innych środków ochrony wolności i praw.

Skarżąca zakwestionowała art. 823 kpc w brzmieniu: „Postępowanie egzekucyjne umarza się z mocy samego prawa, jeżeli wierzyciel w ciągu roku nie dokonał czynności potrzebnej do dalszego prowadzenia postępowania lub nie zażądał podjęcia zawieszonego postępowania. Termin powyższy biegnie od dnia dokonania ostatniej czynności egzekucyjnej, a w razie zawieszenia postępowania – od ustania przyczyny zawieszenia”.

Zdaniem skarżącej przepis pozbawił ją prawa do wydania przez sąd postanowienia o zawieszeniu postępowania, a w konsekwencji instancyjnej kontroli tego rozstrzygnięcia, jak też orzeczenia o umorzeniu postępowania. Jako orzeczenie, o którym mowa w art. 79 ust. 1

Konstytucji, skarżąca wskazuje postanowienie Sądu Okręgowego w K. z grudnia 2014 r., którym oddalił on skargę skarżącej na naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki.

Odnosnie do zarzutów postawionych w skardze Trybunał zwraca uwagę na to, że art. 823 kpc ma służyć m.in. dyscyplinowaniu wierzyciela do współdziałania z organami egzekucyjnymi, tj. komornikiem i sądem. Dlatego wolą ustawodawcy bezczynność wierzyciela przez okres roku powoduje, że postępowanie egzekucyjne umarza się z mocy samego prawa. W sprawie, w związku z którą została wniesiona skarga konstytucyjna, wskazany w art. 823 kpc skutek prawny w postaci umorzenia postępowania egzekucyjnego nastąpił w listopadzie 2012 r., o czym Sąd Rejonowy w M. poinformował skarżącą w piśmie z 29 listopada 2012 r. Przepis ten nie mógł być zatem materialną podstawą ani postanowienia Sądu Okręgowego w K. z listopada 2014 r., wskazanego jako orzeczenie ostateczne w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji, ani żadnego innego rozstrzygnięcia organu egzekucyjnego lub sądu.

Skoro zakwestionowany w skardze art. 823 kpc nie był podstawą orzeczenia, z którym skarżąca łączy naruszenie swych praw, to wniesiony przez nią środek prawny nie spełnia podstawowego warunku określonego w art. 79 ust. 1 Konstytucji. Wydanie orzeczenia jest więc niedopuszczalne.

Okoliczność ta jest – zgodnie z art. 40 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 50 ustawy o TK – podstawą odmowy analizowanej skardze dalszego biegu.

Jednocześnie Trybunał stwierdza, że zarzuty sformułowane w skardze są oczywiście bezzasadne.

Należy bowiem zauważyć, że w uchwale z 30 marca 1998 r. (sprawa III CZP 1/98, OSNC nr 10/1998, poz. 153) Sąd Najwyższy orzekł, iż wierzyciel, któremu w wyniku umorzenia postępowania egzekucyjnego na podstawie art. 823 kpc zwrócono tytuł wykonawczy, może zaskarżyć tę czynność w zażaleniu opartym na podstawie art. 394 § 1 w związku z art. 13 § 2 kpc (gdy tytuł zwróci sąd), lub w skardze, o której mowa w art. 767 § 3 kpc (gdy tytuł zwróci komornik). Wbrew więc zarzutom postawionym w skardze konstytucyjnej, skarżąca miała sposobność zakwestionować to, czy w jej sprawie istniały przesłanki umorzenia postępowania z mocy prawa przez Sąd Rejonowy w M.

Okoliczność ta jest – zgodnie z art. 37 ust. 3 w związku z art. 50 ustawy o TK – podstawą odmowy nadania analizowanej skardze dalszego biegu.

W związku z powyższym Trybunał Konstytucyjny postanowił jak na wstępie.

POUCZENIE

Na podstawie art. 37 ust. 4 w związku z art. 50 ustawy o TK skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na powyższe postanowienie w terminie 7 dni od daty doręczenia tego postanowienia